

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) โรงเรียนเมือง
ราดวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค
และสาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครง-
การขยายโอกาสทางการศึกษา และศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัด
ทำโครงการนี้ อันได้แก่ ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ใน
โรงเรียน ตลอดจนจนถึงความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยอ้อม อัน
ได้แก่ ครู-อาจารย์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ได้เรียนต่อของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ ซึ่งผู้วิจัย
ได้ดำเนินการเป็นเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับ
ข้อมูลที่เกิดรวบรวมได้จากภาคสนามโดยมีกรอบของการศึกษาเอกสารและรายชื่อ
เอกสารที่ศึกษาดังนี้

ตารางที่ 3 กรอบของเรื่องที่ศึกษา และรายการเอกสารที่ผู้วิจัยศึกษา

กรอบของเรื่องที่ศึกษา	รายการ เอกสารที่ศึกษา
1. <u>สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่ตั้งโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม</u>	
1.1 <u>อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์</u>	
1. ประวัติความเป็นมาของอำเภอหล่มเก่า	1. แผนพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการสามัญศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตการศึกษา 7
2. ลักษณะภูมิประเทศ	ประจำปีการศึกษา 2530
3. การปกครอง	2. แผนพัฒนาการมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ เขตการศึกษา 7 2530-2534
4. สภาพทางเศรษฐกิจ	3. ข้อมูลแสดงจำนวนราษฎรและจำนวนบ้านของสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
5. สภาพทางสังคม	รวมจำนวน 3 รายการ
6. สภาพปัญหาทางการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม	
1.2 <u>โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม</u>	
1. ประวัติโรงเรียน	1. แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2530
2. สภาพทั่วไปในปัจจุบัน	2. แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2531
3. แผนผังโรงเรียน	3. คู่มือปฏิบัติงานฝ่ายธุรการและแผนงาน
4. นโยบายของโรงเรียน	4. แบบประเมินผลการพัฒนางานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ค.อมต.สศ.)
5. แผนผังการบริหารงานของโรงเรียน	เขตการศึกษา 7 ปีงบประมาณ 2532
6. บุคลากรในโรงเรียน	(โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม)
7. จำนวนนักเรียนและโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ	5. สารสนเทศโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม ปีการศึกษา 2531

ตารางที่ 3 (ต่อ)

กรอบของเรื่องที่ศึกษา	รายการเอกสารที่ศึกษา
8. การดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา	6. แบบรายงานงบประมาณ รศ.2 (ที่ดิน อาคารและค่าใช้จ่าย) ปีการศึกษา 2530-2531 ของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม 7. คำสั่งของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคมในปีการศึกษา 2530 และ 2531 8. สมุดบันทึกการประชุมครูโรงเรียนเมืองราดวิทยาคมในปีการศึกษา 2530 และ 2531 <u>รวมจำนวน 8 รายการ</u>
2. <u>โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น</u>	
1. การดำเนินงานตามมาตรการของโครงการ 2. การติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการ	1. แนวทางบริหารงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด กรมสามัญศึกษา 2. เอกสาร(ชี้แจงเพิ่มเติม) โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา 3. กิจกรรม(แม่บท) ภาคปฏิบัติตามมาตรการต่างๆในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

กรอบของเรื่องที่ศึกษา	รายการเอกสารที่ศึกษา
	4. คำสั่งและระเบียบการยกเว้นเงินบำรุงการศึกษานักเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
	5. โครงการ(แม่บท) จัดการเรียนการสอนในรูปแบบกึ่งระบบโรงเรียน ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา
	6. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองในด้านปัจจัย 4 กรมสามัญศึกษา
	7. คู่มือดำเนินกิจกรรม(แม่บท) ภาศปฏิบัติตามมาตรการที่ 3, 4 ค.อมต.สศ.
	8. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา
	9. การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนสำหรับนักเรียนที่พักอยู่ในสถานที่ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนในโครงการ
	10. แนวทางการสร้างสื่อการเรียนเพื่อให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนในโครงการ
	11. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

กรอบของเรื่องที่ศึกษา	รายการ เอกสารที่ศึกษา
	12. คู่มือดำเนินงานการจัดหน่วยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
	13. รายงานการติดตามผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
	14. รายงานประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด กรมสามัญศึกษา <u>รวมจำนวน 14 รายการ</u>
รวมเอกสารที่ศึกษาทั้งสิ้น 25 รายการ	

2. การสำรวจภาคสนาม

การสำรวจภาคสนาม ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2531 จนถึงวันที่ 11 เมษายน 2532

2.1 ขั้นตอนการดำเนินการ

2.1.1 ผู้วิจัยได้ติดต่อกับทางโรงเรียนเมืองวาดวิทยาคม เพื่อขออนุญาตทำการวิจัยกับผู้บริหารโรงเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งทางโรงเรียนยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยได้ขอข้อมูลเบื้องต้นจากทางโรงเรียนเพื่อนำมาศึกษา

2.1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากกรมสามัญศึกษาไปยังโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทางโรงเรียน

เรียน คือ ได้จัดบ้านพักครูของโรงเรียนให้ผู้วิจัยอาศัยอยู่ 1 ห้อง และให้อาจารย์ชาย 1 คน คือ อาจารย์กฤษณ์ จินดาหลวง คอยให้ความช่วยเหลือดูแลความเป็นอยู่แทนอาจารย์ใหญ่ และให้นักการภารโรงชาย 1 คน คือ นายเพชร แสงกล้า ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด มีความคุ้นเคยกับภูมิประเทศแห่งนี้เป็นอย่างดี ให้คอยทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและร่วมเดินทางไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน และร่วมเดินทางเข้าไปสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน

2.1.3 การวางตัว การปฏิบัติตน และการแนะนำตัวของผู้วิจัย ในการเข้าสู่ภาคสนาม ผู้วิจัยได้อาศัยบ้านพักครูซึ่งอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนพักอาศัยอยู่ตลอดระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตนเหมือนกับเป็นครูคนหนึ่งในโรงเรียน ได้ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กีฬา การออกแนะแนวการเรียนต่อ ทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกับคณะครู-อาจารย์ของโรงเรียนเป็นอย่างดี และในการเข้าไปสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งมีผู้นำทางคือนายเพชร แสงกล้า ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ทำให้สะดวกต่อการแนะนำตัวของผู้วิจัย และในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ประชากรในโรงเรียน

1.1 ครู-อาจารย์ ที่ปฏิบัติราชการอยู่ในโรงเรียนเมืองราด วิทยาลัย ในปีการศึกษา 2531 จำนวน 15 คน ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งประชากร

1.2 นักเรียนโรงเรียนเมืองราดวิทยาลัย ที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาและกำลังเรียนอยู่ที่โรงเรียนนี้ ตามบัญชีรายชื่อภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 67 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 68 คน รวมเป็นจำนวน 135 คน ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งประชากร

2. ประชากรที่อยู่นอกโรงเรียนเมืองราดวิทยาลัย จังหวัด

เพชรบูรณ์ ได้แก่

2.1 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ที่โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม ตามบัญชีรายชื่อภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 135 คน ผู้วิจัยไม่สามารถใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย เนื่องจากมีความจำกัดในเรื่องของเวลา จึงใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 50 คน และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนี้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีสุ่มแบบตามชั้น (Stratified Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองกระจายตามอาชีพของผู้ปกครอง ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 4 อาชีพของผู้ปกครอง จำนวนผู้ปกครอง และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

อาชีพผู้ปกครอง	จำนวนผู้ปกครอง	กลุ่มตัวอย่าง
เกษตรกรรวม	107 (79.26)	40 (80.00)
ค้าขาย	12 (8.89)	4 (8.00)
รับราชการ	10 (7.41)	4 (8.00)
รับจ้าง	6 (4.44)	2 (4.00)
รวม	135	50

หมายเหตุ: ตัวเลขใน () เป็นจำนวนร้อยละของผู้ปกครอง

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จำนวน 22 โรงเรียน ตามบัญชีรายชื่อภาคปลาย ปีการศึกษา 2531 จำนวน 467 คน ผู้วิจัยศึกษาทั้งประชากร

2.3 ครู-อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จำนวน 22 โรงเรียน ที่ปฏิบัติราชการอยู่ในโรงเรียนดังกล่าว ในปีการศึกษา 2531 ประกอบด้วย อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ จำนวน 22

คน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 24 คน รวม 46 คน ผู้วิจัยศึกษาทั้งประชากร

2.4 ผู้ปกครองของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2530 ที่ไม่ได้เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2531 เป็นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม จำนวน 22 โรงเรียน มีผู้ปกครองรวมทั้งสิ้น 362 คน จากการสำรวจเบื้องต้นทราบว่า ผู้ปกครองทั้ง 362 คน เป็นเกษตรกรทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเพียง 50 คน

ตารางที่ 5 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. ครู-อาจารย์โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม	15	-
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม	135	-
3. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม	135	50
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่บริการ	476	-
5. ครู-อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษาในเขต พื้นที่บริการ	46	-
6. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ได้เรียน ต่อของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ	362	50

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

1. การสังเกต

ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิควิธีการสังเกตร่วมด้วยในการเก็บข้อมูล เพราะว่า การสังเกตช่วยให้ผู้วิจัยทราบถึงพฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มคนในสังคมที่ต้องการศึกษา ตลอดจนทราบถึงลักษณะปัจจุบันหรือการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆที่เป็นประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการวิจัย ซึ่งได้รายละเอียดได้ลึกซึ้ง (วาทีณี บุญชะลิกษี, 2531:89) และนอกจากนี้ การสังเกตเป็นวิธีการเบื้องต้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมของบุคคล โดยอาศัยประสาทสัมผัส (Sensation) ของผู้สังเกตโดยตรง และจุดเด่นสำคัญของการสังเกตก็คือ ทำให้รู้พฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นธรรมชาติ เป็นข้อมูลโดยตรงตามสภาพความเป็นจริง จัดเป็นข้อมูลแบบปฐมภูมิ ซึ่งมีความน่าเชื่อถือมาก (สุภางค์ จันทวานิช, 2531:45) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน และสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม

2. การสัมภาษณ์

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เพราะว่า การสัมภาษณ์มีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก มีความยืดหยุ่น ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสอธิบาย ขยายความหรือซักถามคำถามเพิ่มเติมต่อกัน เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจจุดประสงค์ของผู้สัมภาษณ์ อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงสถานการณ์หรือหาทางวกกลับเมื่อผู้พูดตอบไม่ตรงคำถาม ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ในขณะที่สัมภาษณ์สามารถสังเกตพฤติกรรมต่างๆของผู้ตอบได้ ผู้สัมภาษณ์มีโอกาสสังเกตสีหน้าท่าทางความรู้สึก ปฏิกริยาซ่อนเร้นไว้ในใจที่แสดงออกมาให้ขณะพูดและไม่พูด (สุภางค์ จันทวานิช 2531:74) จึงเหมาะสมสำหรับการใช้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ซึ่งต้องการข้อมูลในระดับลึก และเป็นจริงมากที่สุด

ผู้วิจัยใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม คือ

2.1 ครู-อาจารย์โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม เพื่อศึกษาถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และสาเหตุในการดำเนินงานตาม

โครงการ และศึกษาความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ผ่านมา

2.2 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

2.3 ครู-อาจารย์ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

2.4 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และไม่ได้เรียนต่อของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

3. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ

3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ของโรงเรียนเมืองราดวิทยาคม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

3.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

2.3.2 วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของกรมสามัญศึกษา และแบบบันทึกสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ ซึ่งเป็นเอกสารของทางราชการ

2. ศึกษาแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยวิธี

2.1 สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับเจ้าหน้าที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ที่ทำงานรับผิดชอบกับเรื่องนี้โดยตรง

2.2 ศึกษาข้อมูลอย่างกว้างๆ จากโรงเรียนที่อยู่ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียนบ้านท่ามะปรางค์วิทยา

จังหวัดสระบุรี โรงเรียนบ้านแก่งวิทยา จังหวัดสุโขทัย โรงเรียนนาบัววิทยา จังหวัดพิษณุโลก และโรงเรียนดงขุยวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม 4 โรงเรียน

3. สร้างเครื่องมือการวิจัยโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 ดังกล่าว ได้เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 4 ฉบับ แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ และแบบบันทึกภาคสนามจำนวน 1 ฉบับ (ตัวอย่างเครื่องมือ ภาคผนวก ง)

4. นำเครื่องมือที่สร้างทั้งหมดเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (รายชื่อภาคผนวก ข) ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ได้พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และตรวจการใช้ภาษาในแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

5. การทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อหาข้อบกพร่องของคำถาม และหาความเที่ยง (Reliability) ของผู้สัมภาษณ์และเครื่องมือ ดังนี้

5.1 แบบสัมภาษณ์ ครู-อาจารย์ โรงเรียนเมืองрадวิทยา โดยสัมภาษณ์ครูที่สุ่มมา 1 คน หลังจากผู้วิจัยสัมภาษณ์แล้ว 1 สัปดาห์ นายบัณฑิต เกตุข่าง นิสิตปริญญาโท ภาควิชาวิจัยการศึกษา ที่เรียนในสาขาวิชาเดียวกันกับผู้วิจัย และทำวิจัยเรื่องเดียวกันที่โรงเรียนนาบัววิทยา จังหวัดพิษณุโลก ทำการสัมภาษณ์ครูคนเดิมอีกครั้งหนึ่ง

5.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ทำการสัมภาษณ์โดยทำการสุ่มผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน โดยทำการสัมภาษณ์ 2 ครั้ง จากผู้ปกครองคนเดิม โดยทิ้งระยะเวลาห่างกัน 1 สัปดาห์

5.3 แบบสัมภาษณ์ ครู-อาจารย์ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ ทำการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสุ่มมาสัมภาษณ์จำนวน 1 คน ผู้วิจัยสัมภาษณ์ 2 ครั้ง จากครูคนเดิม โดยทิ้งระยะเวลาห่างกัน 1 สัปดาห์

5.4 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ได้เรียนต่อ ทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง 1 คน โดยวิธีสุ่มผู้ปกครองนักเรียน

ในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการ สัมภาษณ์ 2 ครั้ง กับผู้ปกครองคนเดิม โดยทิ้งระยะเวลาห่างกัน 1 สัปดาห์

5.5 แบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม โดยสุ่มนักเรียนให้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 15 คน

5.6 แบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน โดยสุ่มนักเรียนมาจากโรงเรียน บ้านนาซา โรงเรียนบ้านท่าข้าม โรงเรียนบ้านศิลา และโรงเรียนบ้านแก่งโตน โรงเรียนละ 10 คน รวมเป็นจำนวน 40 คน

5.7 แบบบันทึกภาคสนาม ทำการสังเกตการปฏิบัติการ เรียนการสอนวิชาอาชีพเกษตรกรรม ในช่วงเวลาการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม โดยผู้วิจัยและนายบัณฑิต เกตุข้าง เข้าสังเกต พร้อมกันและต่างคนต่างบันทึกข้อมูล

6. หาความเที่ยงของเครื่องมือแต่ละชนิดโดยวิธีการดังนี้

6.1 แบบสัมภาษณ์ทั้ง 4 ฉบับ นำข้อมูลเฉพาะตอนที่ 2 หาความเที่ยงโดยใช้สูตรของฮอลสติ (Holsti 1969:137)

6.2 แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ นำข้อมูลเฉพาะตอนที่ 2 หาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970: 160)

6.3 แบบการสังเกตหาความเที่ยงโดยใช้สูตรของ Scott (วิเชียร เกตุสิงห์, 2530:125)

7. เมื่อผ่านกระบวนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือต่างๆแล้วได้ เครื่องมือซึ่งมีลักษณะและค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ดังนี้

ตารางที่ 6 ชนิดของเครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ และค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยงของเครื่องมือ

ชนิดของเครื่องมือ	ลักษณะของเครื่องมือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง
1. แบบสัมภาษณ์ครู-อาจารย์ โรงเรียนเมืองราดวิทยา	ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended) ที่ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบลึก (Indepth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับลึกโดยกำหนดหัวข้อคำถามไว้อย่างกว้างๆเป็นการล่วงหน้า (Interview Guideline) การซักถามรายละเอียดเป็นหน้าที่ของผู้สัมภาษณ์เอง แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ มีจำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานปัญหา อุปสรรคและสาเหตุของการดำเนินงานตามโครงการและความรู้สึกและความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของโรงเรียนมีจำนวน 5 ข้อ	.625
2. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 และ 2 โรงเรียน	ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบตรวจสอบ	.880

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ชนิดของเครื่องมือ	ลักษณะของเครื่องมือ	ค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยง
เมืองราดวิทยาคม	<p>รายการและแบบเติมข้อความมีจำนวน 7 ข้อ</p> <p>ตอนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ เป็นลักษณะแบบปลายเปิดมีจำนวน 16 ข้อ มาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองมีจำนวน 6 ข้อ มาตรการส่งเสริมการศึกษาให้นักเรียนช่วยตนเองและครอบครัว มีจำนวน 8 ข้อ มาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน มีจำนวน 2 ข้อ</p>	
<p>3. แบบสัมภาษณ์ครู-อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ</p>	<p>ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย</p> <p>ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นแบบตรวจสอบรายการและเติมข้อความ มีจำนวน 6 ข้อ</p> <p>ตอนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ เป็นลักษณะแบบปลายเปิด มีจำนวน 26 ข้อ ดังนั้น มาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง มี 7 ข้อ</p>	.815

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ชนิดของ เครื่องมือ	ลักษณะของ เครื่องมือ	ค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยง
4. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง นักเรียนชั้นประถมศึกษา ในเขตพื้นที่บริการ	<p>มาตรการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองและครอบครัวมี 14 ข้อ</p> <p>มาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน มี 3 ข้อ</p> <p>และคำถามเกี่ยวกับการแนะแนวการเรียนต่อของนักเรียนอีก 2 ข้อ</p> <p>ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย</p> <p>ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบตรวจสอบรายการและเติมข้อความ มีจำนวน 9 ข้อ</p> <p>ตอนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ เป็นลักษณะแบบปลายเปิด มีจำนวน 24 ข้อ ดังนี้</p> <p>มาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง มี 7 ข้อ</p> <p>มาตรการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองและครอบครัว มีจำนวน 14 ข้อ</p> <p>มาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน มีจำนวน 3 ข้อ</p>	.833

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ชนิดของเครื่องมือ	ลักษณะของเครื่องมือ	ค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยง
5. แบบสอบถามนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนเมืองวาด วิทยา	ลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลด้านภูมิหลังของ ผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบ ตรวจสอบรายการและเติมข้อความ มีจำนวนคำถาม 12 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความ คิดเห็นของการดำเนินงานตาม โครงการ เป็นแบบมาตราส่วน ประเมินค่า 4 อันดับ คือ เห็นด้วย มาก เห็นด้วยน้อย ไม่เห็นด้วยน้อย และไม่เห็นด้วยมาก มีคำถามจำนวน 56 ข้อ ดังนี้ มาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง มีจำนวน 14 ข้อ มาตรการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตน เองและครอบครัว มีจำนวน 31 ข้อ มาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนา ชุมชน มีจำนวน 11 ข้อ	.8890
6. แบบสอบถามนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่บริการ	ลักษณะของแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจ สอบรายการและเติมข้อความ มี จำนวนคำถาม 16 ข้อ	.6137

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ชนิดของเครื่องมือ	ลักษณะของเครื่องมือ	ค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยง
แบบบันทึกการสังเกต	<p>ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของการดำเนินงานตามโครงการ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 อันดับ คือ เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย ไม่เห็นด้วยน้อย และไม่เห็นด้วยมาก มีข้อคำถามจำนวน 28 ข้อ ดังนี้</p> <p>มาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง มีจำนวน 10 ข้อ</p> <p>มาตรการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองและครอบครัว มีจำนวน 15 ข้อ</p> <p>มาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนมี 3 ข้อ</p> <p>มีลักษณะเป็นแบบเติมข้อความ มีรายการดังนี้ เรื่องที่สังเกต วัน เดือน ปี เวลา สถานที่ รายละเอียดที่สังเกตได้และผลการวิเคราะห์</p>	.800

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างที่อยู่ในภาคสนามโดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆที่กล่าวมาแล้วหรือมากขึ้นไป คือ การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต และการศึกษาเอกสาร ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยปฏิบัติดังนี้

1. การสัมภาษณ์ครู-อาจารย์ โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) โดยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

ในวันและเวลาราชการตามความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์ และเวลาที่ใช้มีความยืดหยุ่นตามโอกาสและหน้าที่ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ซ้ำ (Repeated Interview) ในประเด็นเดียวกัน ด้วยคำถามต่าง ๆ กัน พร้อมกับใช้การสังเกตและการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย โดยเริ่มสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2532 จนถึงวันที่ 4 เมษายน 2532

2. การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ได้เรียนต่อ ของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ ผู้วิจัยเข้าไปสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่บ้านของผู้ปกครอง โดยใช้เวลาเลิกเรียนและวันปิดเรียน และมีผู้นำทางคือ นายเพชร แสงกล้า โดยเริ่มทำการสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึงวันที่ 11 เมษายน 2532

3. การใช้แบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม โดยได้นัดหมายกับนักเรียนเป็นการล่วงหน้า ผู้วิจัยดำเนินการให้นักเรียนตอบแบบสอบถามด้วยตัวเอง พร้อมทั้งชี้แจงถึงความสำคัญในการทำแบบสอบถาม เพื่อให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามในวันที่ 9-10 มีนาคม 2532

4. การสัมภาษณ์ครู-อาจารย์โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ ผู้วิจัยเข้าไปสัมภาษณ์ในวันและเวลาราชการที่โรงเรียนประถมศึกษานั้นๆ โดยทำการนัดหมายล่วงหน้า โดยเริ่มทำการสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม 2532 จนถึงวันที่ 24 มีนาคม 2532

5. การใช้แบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามในวันเดียวกันกับที่เข้าไปสัมภาษณ์ครู-อาจารย์ที่โรงเรียนประถมศึกษานั้นๆ โดยให้ทำแบบสอบถามหลังจากสัมภาษณ์ครู-อาจารย์เรียบร้อยแล้ว ในการดำเนินการให้นักเรียนตอบแบบสอบถามผู้วิจัยกระทำด้วยตัวเอง พร้อมทั้งชี้แจงถึงความสำคัญในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

การสัมภาษณ์ครู-อาจารย์ และการสอบถามนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการนี้ ผู้วิจัยดำเนินการหลังจากที่โรงเรียน

เมืองราชวิทยาลัยได้ออกแนะแนวการเรียนต่อให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว

6. การสังเกต ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ตั้งแต่เข้าสู่ภาคสนามวันแรกจนถึงสิ้นสุดเวลาในการอยู่ภาคสนาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 จากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้อ่านตรวจสอบเอกสารทั้ง 25 รายการ วิเคราะห์ประมวลข้อเท็จจริงต่างๆ เขียนเป็นความเรียงเกี่ยวกับประวัติสภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนเมืองราชวิทยาลัย อำเภอหล่มเก่าและจังหวัดเพชรบูรณ์

3.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตอนที่ 1 เป็นภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ส่วนตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปความเรียง

3.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ส่วนตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ตอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Packet for the Social Science-X) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางพร้อมทั้งให้ความหมายตามค่ากลางเลขคณิต (\bar{X})

การแปลความหมายของค่ากลางเลขคณิต (\bar{X}) ใช้เกณฑ์ดังนี้

1.00-1.49	ไม่เห็นด้วยมาก
1.50-2.49	ไม่เห็นด้วยน้อย
2.50-3.49	เห็นด้วยน้อย
3.50-4.00	เห็นด้วยมาก